

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

Centrum Kształcenia Zawodowego
i Ustawicznego w Sosnowcu
ul. Kilińskiego 25

Sosnowiec 2013r.

SPIS TREŚCI :

I.	Profilaktyka jako istotny element wychowania	
1.	Wstęp.....	3
2.	Podstawa prawna do działań profilaktycznych w szkole	4
3.	Wychowanie i profilaktyka w szkole.....	7
4.	Zasoby szkoły do prowadzenia działań profilaktycznych.....	9
II.	Psychospołeczna diagnoza problemów wychowawczych w szkole.....	10
III.	Cel i zadania szkolnej profilaktyki.....	14
IV.	Struktura programu	16
V.	Harmonogram oddziaływań profilaktycznych	18
VI.	Oddziaływania profilaktyczne dla Zasadniczej Szkoły Zawodowej Specjalnej w strukturze CKZ i U	34
VII.	Strategie postępowania w wybranych sytuacjach problemowych pojawiających się na terenie szkoły.....	45
VIII.	Ewaluacja – ocena skuteczności i wartości programu.....	51

I. Profilaktyka jako istotny element wychowania.

1.1. Wstęp

Profilaktyka jest chronieniem człowieka w rozwoju przed zagrożeniami i reagowaniem na nie. Jej celem jest ochrona człowieka, dziecka, ucznia, wychowanka przed wielkimi zakłóceniami rozwoju. Dlatego ważne jest wyodrębnienie działań profilaktycznych i budowanie szkolnego programu profilaktyki.

Pod pojęciem „profilaktyka” (*gr. Prophylaktikós – zabezpieczający przed czymś, zapobiegawczy*) rozumiemy zespół zabiegów i środków, których zadaniem jest nie tylko wzmocnienie zdrowia i dobrego samopoczucia człowieka w środowisku, ale i uchronienie jego organizmu przed różnymi dolegliwościami .

Profilaktyka ogólna jest dziedziną wiedzy, której działalność zmierza nie tylko do zapobiegania rozwojowi chorób, ale dąży też do zapobiegania powstawania zjawisk niekorzystnych dla zdrowia, zarówno w środowisku bytowania jak i w środowisku szkolnym. W związku z rozwojem przemysłu zachodzą intensywne zmiany środowiskowe, świadczące o dużej dynamice rozwoju kraju, tworzą one jednak nowe, trudniejsze warunki adaptacji dzieci i młodzieży do środowiska i będą wymagały opracowywania nowych rozwiązań higieniczno – zdrowotnych.

Aby dokładnie sprecyzować potrzeby w zakresie działań profilaktycznych konieczne było przeprowadzenie w szkole wstępnej diagnozy problemów wychowawczych. W tym celu wykonano ankiety na temat poczucia bezpieczeństwa w szkole oraz przeprowadzono rozmowy, w których nauczyciele, rodzice, uczniowie udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące dostrzeganych problemów wychowawczych w szkole. Zestawione wyniki pozwoliły ujrzeć w szerszym kontekście pojawiające się problemy wychowawcze. Szczególnie zwrócono uwagę na takie zachowania ryzykowne jak : palenie tytoniu, używanie alkoholu, wulgaryzmy i wagarowanie.

Głębsze spojrzenie na wyżej wymienione zachowania problemowe, pozwalają zaprojektować kompleksowe działania, które w sposób efektywny mogą stać się czynnikiem ochraniającym rozwój dziecka.

1.2. Podstawa prawna do działań profilaktycznych w szkole

1. **Konwencja o prawach dziecka Art. 33.** (aneks): „Państwa – Strony będą podejmowały wszelkie odpowiednie kroki, w tym ustawodawcze, administracyjne, socjalne oraz środki w dziedzinie oświaty, w celu zapewnienia ochrony dzieci przed nielegalnym używaniem środków narkotycznych i substancji psychotropowych, zgodnie z ich zdefiniowaniem w odpowiednich umowach międzynarodowych oraz w celu zapobiegania wykorzystywaniu dzieci do nielegalnej produkcji tego typu substancji i handlu nimi.”

2. **Konstytucja Rzeczypospolitej.** Art. 72.

3. **Kodeks postępowania karnego** z dnia 6 kwietnia 1997 r. Art. 304.

4. **Kodeks postępowania cywilnego,** Art. 572 (Dział II, rozdział 2).

Ustawy i rozporządzenia :

- Ustawie o systemie oświaty ze zmianami wynikającymi z ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 56, poz. 458).
- Ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473; z późn. zm.).
- Ustawie o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109; z późn. zm.).
- Ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. (tekst jednolity - Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55; z późn. zm. Ostatnia nowelizacja z dnia 8 kwietnia 2010 r. - o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 81, poz. 529).
- Rozporządzeniu MENiS z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26 , poz. 226). Ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).
- Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485; z późn. zm.).

- Ustawie o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 23 lipca 2008 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 180 poz. 1108).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 27 maja 2009 r. w sprawie rodzajów innych form wychowania przedszkolnego, warunków tworzenia i organizowania tych form oraz sposobu ich działania (Dz. U. z 2009 Nr 83, poz. 693).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 24 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2010 r. Nr 156, poz. 1047).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 228; poz. 1491).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. Nr 228 poz. 1490).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. Nr 228; poz. 1489).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 228; poz. 1488).
- Rozporządzeniu MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno - pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228; poz. 1487).

Programy narodowe i krajowe:

- Narodowym Programie Zdrowia (2007 - 2015)
- Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (2011 - 2016)
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii (2011 - 2016)
- Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (2006 - 2016)

1.3. Wychowanie i profilaktyka w szkole

Program szkolnej profilaktyki to ogół działań chroniących dzieci i młodzieży przed zakłóceniami w rozwoju i interwencyjnych w sytuacji pojawiających się zagrożeń.

Wychowanie jest procesem , w którym wychowanek ma dojść do pełni osobowego rozwoju poprzez:

- Ukształtowanie prawego charakteru
- Budowanie poczucia odpowiedzialności za własny rozwój i dobro wspólne
- Uznanie i przestrzeganie norm społecznych
- Budowanie postawy życzliwości i miłości do ludzi
- Uświadamianie sobie celów życiowych

Wychowanie jest więc stałym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje ludzkie zdolności do bycia w pełni człowiekiem . Rola wychowawców ogranicza się do towarzyszenia wychowankowi w tym rozwoju i stwarzania takich warunków, które ten rozwój umożliwiają.

Szkoła jest miejscem profilaktyki pierwszorzędowej. Wynika to z jej zadań , kompetencji nauczycieli, a przede wszystkim potrzeb ogółu dzieci i młodzieży. Jest instytucją powołaną do wychowania i nauczania , a nie leczenia (rozp. MENiS z dn. 26 lutego 2002 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół).

Profilaktyka w szkole rozumiana jest jako proces wspierający zdrowie psychiczne i fizyczne poprzez pomoc i towarzyszenie uczniowi w zdobywaniu wiedzy o zagrożeniach dla zdrowia oraz w nabywaniu umiejętności przeciwdziałania tym zagrożeniom.

Profilaktyka w szkole obejmuje następujące aspekty :

- Wzmacnianie więzi emocjonalnej w rodzinie
- Budowanie poczucia wartości
- Wzmacnianie mocnych stron osobowego rozwoju
- Kształcenie umiejętności komunikacyjnych
- Wspieranie w sytuacjach trudnych
- Wychowanie do wartości i podejmowania odpowiedzialnych decyzji
- Wypracowanie efektywnych sposobów radzenia sobie ze stresem

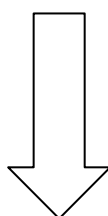
PROFILAKTYKA W SZKOLE

- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników
- Dbanie o prawidłowy obieg informacji
- Planowanie i sprawna organizacja
- Czuwanie nad spójnością oddziaływań profilaktycznych i wychowawczych wszystkich pracowników

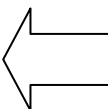
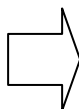
KADRA SZKOŁY

- Udział w realizacji programu
- Pedagogizacja
- Podejmowanie wspólnych celów i zadań

RODZICE

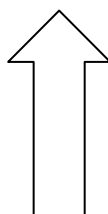

UCZEŃ
(jakiemu wychowanka
chcemy ukształtować)

- Diagnozowanie potrzeb
- Pomoc w oddziaływaniach profilaktycznych i wychowawczych

ŚRODOWISKO LOKALNE

WYCHOWAWCA

- Integracja zespołu klasowego
- Dbałość o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie
- Współpraca z rodzicami
- Wyposażenie uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach

1.4. Zasoby szkoły do prowadzenia działań profilaktycznych

Szkolny program profilaktyki ma mieć charakter kompleksowy, wielostronny, holistyczny. Odpowiadać temu mogą różnorodne zasoby szkoły.

Zasoby szkoły:

1. Wykwalifikowana, stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pedagogiczna
2. Pedagog szkolny i psycholog szkolny
3. Doradca zawodowy
4. Pielęgniarka szkolna
5. Centrum Multimedialne lub pracownia komputerowa z dostępem do Internetu
6. Biblioteka szkolna
7. Baza materialna szkoły (sale gimnastyczne, aula – świetlica, pomoce dydaktyczne)
8. Organizacje szkolne – Samorząd Szkolny

II. Psychospołeczna diagnoza problemów wychowawczych w szkole.

Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania, gdyż w tym okresie młodzież jest najbardziej narażona na zakłócenia i podejmowanie zachowań ryzykownych (palenie tytoniu, używanie alkoholu, używanie innych środków psychoaktywnych, wczesna inicjacja seksualna, czy zachowania agresywne i przestępcze) .

Powodami podejmowania zachowań ryzykownych są następujące aspekty:

- Środowisko społeczne promujące dane wzorce zachowań
- Normy społeczne promujące lub prowokujące dane zachowania
- Modelowanie takich zachowań w domu i w szkole
- Konflikty i doświadczenie izolacji w dzieciństwie
- Grupa rówieśnicza, w której normą są zachowania dysfunkcyjne
- Niskie wyniki osiągnięte w szkole i brak celów życiowych
- Łatwość zdobycia substancji psychoaktywnych
- Wczesna inicjacja zachowań ryzykownych

Odporność na działanie czynników ryzyka zwiększają czynniki chroniące.

Podstawą konstrukcji programu są następujące czynniki ryzyka oraz czynniki chroniące.

CZYNNIKI RYZYKA	CZYNNIKI CHRONIĄCE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Palenie tytoniu ▪ Używanie alkoholu ▪ Używanie innych środków psychoaktywnych (narkotyków, środków wziewnych, leków) ▪ Zachowania agresywne i przestępcze ▪ Brak możliwości zaspokojenia najważniejszych potrzeb psychologicznych (miłości, akceptacji, uznania, bezpieczeństwa, przynależności) ▪ Nieradzenie sobie z przeżywanymi trudnościami życiowymi (lęki i	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Środowisko rodzinne -silna więź emocjonalna z rodzicami, zaangażowanie w życie dziecka ▪ Otoczenie społeczne, pozarodzinne- wsparcie ze strony szkoły, środowiska lokalnego, osób bliskich, rówieśników ▪ Środowisko rówieśnicze – kontakty z rówieśnikami akceptującymi normy społeczne, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołecznymi ▪ Cechy osobowości – „superdzieciaki” radzące sobie z wyzwaniem w sposób społecznie akceptowany,

frustracje) ▪ Demoralizacja (wagarowanie) ▪ Marginalizacja społeczna	pozytywne podejście do problemów życiowych i konstruktywne szukanie rozwiązań ▪ Zainteresowanie nauką szkolną ▪ Regularne praktyki religijne ▪ Poszanowanie prawa, norm , wartości, autorytetów społecznych
---	--

Diagnozy zagrożeń w szkole dokonano na podstawie:

- analizy dokumentacji pedagoga i psychologa szkolnego, wychowawców pod kątem pojawiających się problemów wychowawczych (kontakty indywidualne z uczniami, konsultacje z rodzicami, interwencje pedagogiczne, poradnictwo wychowawcze dla rodziców, współpraca z inspektorem ds. nieletnich, i Poradnią Pedagogiczno – Psychologiczną – jako instytucjami wspierającymi szkołę w zakresie funkcji wychowawczo – opiekuńczej).
- Analizy frekwencji w dziennikach lekcyjnych.
- Analizy wniosków Zespołu Wychowawczego.
- Obserwacji zachowań uczniów i respektowania przez nich zasad panujących w szkole
- Analizy ankiet dla nauczycieli dotyczących profilaktyki szkolnej
- Analizy ankiet dla rodziców badająca stosunek do profilaktyki szkolnej
- Analizy ankiet dla uczniów dotyczących postrzegania zajęć o charakterze profilaktycznym.
- Ewaluacji dokumentów szkolnych (Statut Szkoły, Program Wychowawczy Szkoły)

Głównymi problemami wychowawczymi w szkole są:

- wagary;
- używanie wulgaryzmów przez uczniów – niska kultura języka;
- palenie papierosów przez uczniów;
- zachowania agresywne (agresja słowna, wyśmiewanie);
- brak zainteresowania nauką
- marginalizacja społeczna

Poniżej określone zostały przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych wg. M. Simm, E. Węgrzyn ¹

PROBLEM WYCHOWAWCZY	PRZYCZYNA
1. Wagary	Uległość wobec kolegów, trudności w nauce, strach przed klasówką, brak zainteresowań u uczniów, niemożność sprostania ambicjom rodziców, wymaganiom nauczycieli, nuda na lekcjach, wyjścia rytualne np. 21 marca, brak dyscypliny, poczucie bezkarności, złośliwość wobec nauczycieli, lenistwo, chęć zaimponowania innym.

¹ M. Simm, E. Węgrzyn “ Budowanie szkolnego programu profilaktyki”, Wyd. Rubikon Kraków 2002 r.

2. Wulgaryzmy	<p>Obyczaj środowiskowy, wzorce wyniesione z domu, upust emocji, chęć zwrócenia na siebie uwagi, zaimponowania, wyraz buntu, manifestowanie dorosłości, wzorce w mediach, zaburzone relacje osobowe nauczyciel – uczeń, solidaryzowanie się z grupą o takich zachowaniach, ubóstwo języka</p>
3. Palenie papierosów przez uczniów	<p>Ciekawość, odnalezienie się w grupie, reklama, pozowanie na „macho”, filmy, wzór w dorosłych, sposób odreagowania stresu, moda, szpan, podkreślanie swojej dorosłości, uległość wobec presji grupy, przekora, bunt, nuda, nieumiejętność radzenia sobie z życiem</p>
4. Zachowania agresywne	<p>Odpowiedź na prowokację, wpływ środków masowego przekazu, bezkarność, negatywne wzorce, chęć zaistnienia w grupie, chęć dominowania, odreagowanie stresu, sposób na załatwianie spraw, nieumiejętność radzenia sobie z życiem, moda na agresję- brak kontaktu z rodzicami, zły przykład dorosłych, deprivacja potrzeb</p>
5. Brak zainteresowania nauką	<p>Niedostosowanie wymagań do poziomu uczniów, niejasne kryteria oceniania, faworyzowanie niektórych uczniów, mało przydatne życiowo informacje w programach szkolnych, lenistwo, brak systematyczności, jednorodny, nudny przekaz, wpływ rówieśników w klasie, brak zainteresowania ze strony rodziców, ucieczka w ciekawsze pomysły, nauka dla oceny</p>
6. Marginalizacja społeczna	<p>życie w niekorzystnych warunkach ekonomicznych (ubóstwo materialne), dezindustrializacja, kryzysy, gwałtowny upadek branż czy regionów, brak wyposażenia w kapitał życiowy (normalna pozycja społeczna, odpowiedni poziom kwalifikacji, wejście na rynek pracy, założenie rodziny, trudności w dostosowaniu się do zmieniających się warunków społecznych i ekonomicznych, dyskryminacja, stereotypy kulturowe, cechy utrudniające korzystanie z zasobów społecznych ze względu na: niesprawności, uzależnienia, długotrwałą chorobę albo inne cechy indywidualne, niszczące działanie jak: przemoc, szantaż, indoktrynacja a także przedmiotowe traktowanie innych osób.</p>

Rodzice uczniów chcieliby aby zajęcia o tematyce profilaktycznej w szczególności dotyczyły:

- uzależnienia od nikotyny
- narkomanii, alkoholizmu,
- asertywności
- komunikacji interpersonalnej
- radzenia sobie ze stresem
- pokonywania frustracji i lęków
- nauki radzenia sobie w sytuacjach trudnych

III. Cel i zadania szkolnej profilaktyki

Głównym celem profilaktyki jest ochrona osób przed zagrożeniami rozwoju i reagowanie na nie, a także skupienie się na osłabieniu czynników ryzyka, które sprzyjają podejmowaniu zachowań ryzykownych i wprowadzeniu działań wzmacniających czynniki chroniące.

Cele profilaktyki w szkole

❖ Uczniowie:

1. Wyposażenie odbiorców w rzetelną wiedzę.
2. Wyposażenie odbiorców w ważne umiejętności.
3. Rozwijanie postaw osobistego zaangażowania.
4. Budowanie przekonań oraz systemu wartości u młodych ludzi.
5. Wprowadzanie zadań z zakresu integracji klasowej, budowania pozytywnych relacji z rówieśnikami
6. Dostarczenie wiedzy na temat prawa, norm i autorytetów społecznych.
7. Zwiększanie poczucia bezpieczeństwa w szkole
8. Wzrost zainteresowań nauką szkolną.
9. Promocja zdrowia.
10. Wzmacnianie więzi z rodzicami.

❖ Rodzice:

1. Wspomagać rodziców w ich zasadniczej roli pierwszych wychowawców.
2. Zwiększenie kompetencji rodziców w ich roli wychowawczej.
3. Ukazywanie jasnych zasad zachowania i konsekwentne wychowanie
4. Poprawa komunikacji z dzieckiem.

❖ Nauczyciele:

1. Poprawa komunikacji z uczniem
2. Wzrost wiedzy i kompetencji nauczycieli jako wychowawców
3. Wzmocnienie więzi ucznia ze szkołą
4. Wzrost zainteresowania nauką szkolną
5. Wprowadzenie do nauczania metod aktywizujących ucznia
6. Wyrabianie zainteresowań różnymi dziedzinami wiedzy oraz wspólne odkrywanie tajemnic świata i nauki
7. Rozszerzenie zainteresowań, poszukiwanie i rozwijanie zdolności ucznia
8. Wpływanie na tworzenie się konstruktywnych grup rówieśniczych, w których ustalone normy są akceptowane i szanowane przez wszystkich członków.

Zadania szkolnej profilaktyki

Zadania informacyjne:

- Zaznajomienie nauczycieli, rodziców i uczniów z przyczynami zachowań agresywnych i używania wulgaryzmów, rodzajami agresji, przyczynami zdrowotnymi palenia papierosów przez uczniów, oraz przyczynami braku zainteresowania nauką
- Przedstawienie moralnych i prawnych konsekwencji problemów wychowawczych w szkole

Celem zadań informacyjnych jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych.

Zadania edukacyjne:

- wykształcenie u uczniów umiejętności optymalnej samooceny, możliwie obiektywnego obrazu samego siebie, sposobu podnoszenia własnej wartości;
- nabywanie przez nauczycieli, rodziców, uczniów umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć, uświadomienie, że złość, wściekłość należą do natury człowieka, należy je tylko umieć właściwie wyrażać;
- wykształcenie u uczniów, nauczycieli, rodziców radzenia sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych, uczenie się odmawiania, radzenia sobie ze stresem

Celem zadań edukacyjnych jest uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych;

Zadania o charakterze alternatywnym:

- dostarczanie uczniom możliwości rozładowania napięcia emocjonalnego w sposób bez agresywny lub poprzez agresję kontrolowaną np. poprzez udział w kołach zainteresowań, udział w różnych akcjach itp.

Celem zadań alternatywnych jest pomoc w zaspakajaniu ważnych potrzeb psychicznych.

Zadania interwencyjne:

- objęcie indywidualną opieką psychologiczno - pedagogiczną uczniów wskazujących na problem wychowawczy.

Celem zadań interwencyjnych jest udzielenie uczniom/słuchaczom natychmiastowej pomocy psychologiczno – pedagogicznej zgodnej z procedurami postępowania w sytuacjach problemowych pojawiających się na terenie szkoły.

Zadania o charakterze interwencji środowiskowej:

- współpraca z rodzicami; zacieśnianie więzi międzyludzkich: nauczyciele, rodzice, uczniowie; wspólne spędzanie wolnego czasu.

- współpraca z Policją, Sądem Rodzinnym i Nieletnich, Rodzinnym Ośrodkiem Diagnostyczno – Konsultacyjnym w Sosnowcu, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej oraz innymi instytucjami o charakterze pomocowym.

Celem zadań o charakterze interwencji środowiskowej jest nawiązanie współpracy z różnymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i pomocy rodzinie w przypadku sytuacji problemowych i opiekuńczo – wychowawczych.

IV. Struktura programu

Szkolny program profilaktyki skierowany jest do uczniów/słuchaczy, rodziców, nauczycieli, jednak centralne miejsce zajmuje uczeń/słuchacz.

Harmonogram oddziaływań profilaktycznych zawiera :

- ✓ opis problemu wychowawczego
- ✓ założone cele oddziaływań profilaktycznych
- ✓ zadania
- ✓ sposoby realizacji
- ✓ środki
- ✓ osoby odpowiedzialne
- ✓ termin realizacji

Proponowane rozwiązania metodyczne

1. Warsztaty dla nauczycieli
2. Mini wykłady dla:
  - Nauczycieli
  - Rodziców
  - Uczniów
3. Szkoleniowe rady pedagogiczne
4. Konferencje
  - Metodyczne
5. Zajęcia dla uczniów, rodziców prowadzone metodami aktywnymi
6. Konkursy

Program składa się z szeregu działań wzajemnie ze sobą powiązanych, stanowiących całość. Oparty jest na strategiach: informacyjnych, edukacyjnych, alternatywnych, interwencyjnych. Przewagę jednak stanowią strategie edukacyjne i alternatywne. Zawiera szereg zadań dla nauczycieli, rodziców, które muszą być realizować równoległe z zadaniami dla uczniów. Szkolny Program Profilaktyki jest spójny z Programem Wychowawczym Szkoły oraz Planami Pracy Wychowawczej. Przy realizacji poszczególnych zadań bierze się pod uwagę bezpieczeństwo uczestników.

W szczególności przestrzega się następujące standardy etyczne i zdrowotne:

- respektowanie podmiotowości uczestników programu, poprzez ich udział w zajęciach
- poszanowanie ich godności i indywidualności
- ochrona prywatności i zapewnienia dyskrecji
- uwzględnienie wieku i poziomu rozwoju uczestników
- uwzględnienie ich systemu wartości i stopnia wrażliwości

Program, którego głównym celem jest zapobieganie i minimalizowanie zjawiska podejmowania zachowań ryzykownych stanowi element szerszych działań profilaktycznych obejmujących cały okres nauki w szkole ponadgimnazjalnej, który realizowany będzie przy współpracy nauczycieli , uczniów/ słuchaczy, rodziców , pedagoga i psychologa szkolnego, doradcy zawodowego, pielęgniarki szkolnej, a także organizacji działających na rzecz dzieci i młodzieży na terenie Sosnowca.

**V. HARMONOGRAM ODDZIAŁYWAŃ
PROFILAKTYCZNYCH
DLA UCZNIÓW/ SŁUCHACZY**

**CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO
I USTAWICZNEGO W SOSNOWCU**

Cele szkolnego programu profilaktyki :

Uczeń / słuchacz :

- Zna podstawowe dokumenty szkolne określające warunki realizowania obowiązku nauki
- Przestrzega na co dzień prawo szkolne i wypełnia obowiązki uczniowskie
- Ma świadomość konsekwencji zaniedbań szkolnych
- Potrafi dostrzegać potrzeby innych osób
- Wykazuje aktywność i zaangażowanie w różne sfery życia szkoły i środowiska
- Zna zasady właściwego zachowania w różnych sytuacjach i miejscach w szkole oraz poza szkołą
- Stosuje w życiu codziennym poznane zasady zachowania z pozytywnym skutkiem i reaguje na negatywne zachowanie swoich kolegów
- Zna bezpośrednie i odległe skutki stosowania środków odurzających
- Zna sposoby odmawiania
- Wie o zagrożeniach współczesnej cywilizacji i możliwościach zabezpieczenia się przed nimi
- Zna i stosuje sposoby rozładowania negatywnych emocji
- Umie zapobiegać zachowaniom agresywnym (własnych i innych)
- Ma poczucie własnej wartości
- Wie do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacjach trudnych

1. PROBLEM WYCHOWAWCZY - WAGARY

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Mobilizowanie uczniów do prawidłowej realizacji obowiązku szkolnego i nauki, słuchaczy do regularnego uczestnictwa na zajęciach	➤ Kontrola i systematyczne analizowanie frekwencji uczniów / słuchaczy – szybka interwencja.	✓ Co miesięczne sprawozdanie z realizacji obowiązku szkolnego i nauki w danej klasie.	- wychowawcy - psycholog szkolny - pedagog szkolny	co miesiąc
	➤ Regularne kontrolowanie wyników w nauce uczniów/ słuchaczy	✓ Analiza dzienników lekcyjnych.	- nauczyciele - wychowawcy	1 raz w miesiącu
	➤ Organizowanie atrakcyjnych zajęć dydaktycznych i wychowawczych z zastosowaniem metod aktywizujących , indywidualizacja wymagań.	✓ Scenariusze zajęć aktywizujących	- nauczyciele	cały rok
	➤ Utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami w zakresie wymiany informacji dotyczącej sytuacji szkolnej ucznia/	✓ Stałe terminy konsultacji z rodzicami	- wychowawcy - psycholog szkolny - pedagog szkolny	cały rok

	<p>słuchacza.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uświadamianie uczniom/ słuchaczom konsekwencji zaniedbań szkolnych. ➤ Postępowanie według opracowanych procedur ➤ Rozpoznawanie przyczyn nieobecności w szkole ➤ Organizacja różnorodnych form pomocy uczniom/ słuchaczom 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozmowy indywidualne ✓ Procedury Postępowania w przypadku nieobecności ucznia w szkole ✓ Rozmowy indywidualne ✓ Pomoc koleżeńska itp. 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy - psycholog szkolny - pedagog szkolny - nauczyciele - wychowawcy - psycholog szkolny - pedagog szkolny - nauczyciele - wychowawcy - psycholog szkolny - pedagog szkolny - wolontariusze - psycholog szkolny 	<p>w miarę zapotrzebowania</p> <p> </p> <p>cały rok</p> <p> </p> <p>na bieżąco</p> <p> </p> <p>w miarę zapotrzebowania</p>
--	--	--	---	--

2. PROBLEM WYCHOWAWCZY – WULGARYZMY WŚRÓD MŁODZIEŻY

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Zapoznanie uczniów/słuchaczy z zasadami zachowania zapisanymi w regulaminie uczniowskim	➤ Przeprowadzić zajęcia edukacyjne w klasach na temat zasad zachowania w szkole	<ul style="list-style-type: none"> ✓ scenariusze zajęć ✓ psychodramy ✓ dyskusje ✓ rozmowy indywidualne 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy -nauczyciele - opiekunowie Samorządu Uczniowskiego 	wrzesień
2. Dokonywanie analizy zachowań uczniów/ słuchaczy w szkole i poza szkołą	➤ Organizować zajęcia poświęcone analizie zachowań własnych uczniów i dorosłych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ tematyczne gazetki ścienne na terenie szkoły ✓ rozmowy indywidualne ✓ scenariusze zajęć 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy -nauczyciele - opiekunowie Samorządu Uczniowskiego - psycholog szkolny -pedagog szkolny 	cały rok
3. Rozwijanie umiejętności empatii, zachowań asertywnych, umiejętności komunikowania się	➤ Przeprowadzić zajęcia psychoedukacyjne na temat komunikacji interpersonalnej, jak rozwiązywać konflikty	<ul style="list-style-type: none"> ✓ scenariusze zajęć ✓ dyskusje ✓ psychodramy 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy -nauczyciele -pedagog szkolny - psycholog szkolny 	wg ustalonego terminu
4. Mobilizowanie nauczycieli, rodziców i pracowników szkoły do każdorazowego reagowania na wulgaryzmy uczniów	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mini wykład na Posiedzeniu Rady Pedagogicznej ➤ Mini wykład podczas zebrania z rodzicami czy konsultacji 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozmowy indywidualne oraz podczas Posiedzeń Rady Pedagogicznej ✓ dyskusje 	<ul style="list-style-type: none"> - dyrektor szkoły - wychowawcy -nauczyciele -pedagog szkolny - psycholog szkolny 	wg ustalonego terminu

3. PROBLEM WYCHOWAWCZY – ZAGROŻENIE UZALEŻNIENIA OD ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH ORAZ PROBLEMY UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH (HAZARD, SEKSOHOLIZM, ZAKUPOHOLIZM, UZALEŻNIENIE OD KOMPUTERA I INTERNETU ITP.)

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Wyposażenie uczniów/słuchaczy w informacje na temat właściwości i negatywnych skutków zażywania środków odurzających, problematyki uzależnień behawioralnych	➤ Przeprowadzenie zajęć edukacyjnych na temat uzależnienia od alkoholu, narkotyków, uzależnień behawioralnych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Scenariusze zajęć ✓ Filmy edukacyjne ✓ Programy profilaktyczne dotyczące uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy - nauczyciele biologii, - nauczyciele wychowania fizycznego - psycholog szkolny 	wg ustalonego terminu
	➤ Spotkanie dla rodziców ucz. kl. I dotyczące zapoznania z procedurami postępowania, obowiązującymi w naszej szkole odnośnie uczniów mających kontakt z substancjami uzależniającymi, wyrażenie zgody na prowadzenie przez szkołę takich działań.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Spotkanie organizacyjne dla rodziców klas I ✓ Zebrania dla rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> - dyrektor szkoły - wychowawcy -psycholog szkolny -pedagog szkolny 	wg ustalonego terminu
	➤ Przestrzeganie opracowanych procedur postępowania w przypadku środków psychoaktywnych			- cały personel

<p>2. Obniżyć niebezpieczeństwo uzależnienia od nikotyny</p>	<p>i innych .</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ewentualne interwencje i konsultacje dla uczniów/słuchaczy i rodziców, organizowanie grup edukacyjnych i grup wsparcia. ➤ Pedagogizacja rodziców ➤ Szkolenia dla nauczycieli (współpraca z Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień w Sosnowcu). ➤ Powadzenie lekcji na temat szkodliwości nikotyny, palenia papierosów ➤ Przeprowadzenie akcji profilaktycznych dotyczących rzucania palenia ➤ Pedagogizacja rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sporządzenie notatki z zajęcia ✓ Zebrania z rodzicami ✓ Scenariusze zajęć ✓ Psychodramy ✓ Dyskusje ✓ Prezentacje multimedialne ✓ np. akcja „ Rzuć palenie razem z nami” ✓ np. obchody „Światowego Dnia bez tytoniu” ✓ Zebrania dla rodziców ✓ Konsultacje ✓ Kontrole nauczycieli dyżurujących 	<ul style="list-style-type: none"> - wychowawcy - psycholog szkolny -pedagog szkolny - wychowawcy we współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym - zainteresowani nauczyciele - wychowawcy - pedagog, psycholog szkolny - zespół ds. profilaktyki w szkole - wychowawcy we współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym - cały personel - nauczyciele dyżurujący 	<p>w razie potrzeby</p> <p>według ustaleń terminowych</p> <p>listopad maj</p> <p>listopad maj</p> <p>według ustaleń terminowych</p>
--	---	---	--	---

3.Kształtowanie postaw asertywnych	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kontrola boiska, patio, toalet szkolnych, okolicy szkoły 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tekst regulaminu niepalenia w szkole 	- wychowawcy klas	cały rok
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przedstawienie Uczniom/ słuchaczom regulaminu niepalenia w szkole 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zapis w zeszycie monitoringu osób łamiących regulamin niepalenia w szkole 	- wychowawcy - nauczyciele dyżurujący -psycholog szkolny	wrzesień / październik
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Szybka interwencja w sprawie naruszenia regulaminu, postępowanie według procedur 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dokumentacja szkolna 	-wychowawcy	cały rok
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obniżenie oceny z zachowania za notoryczne łamanie regulaminu niepalenia w szkole, postępowanie według procedur 		-wychowawcy	koniec semestru
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przeprowadzenie zajęć dotyczących zachowań asertywnych pt. „ Sztuka odmawiania”, „ Podejmowanie właściwych decyzji” 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizacja konkursu plastycznego promującego zachowania asertywne i abstynencje 	- np. akcja „Rzuć palenie razem z nami”	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stwarzanie sytuacji wychowawczych , które 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dyskusje podczas godzin 	- wychowawcy	cały rok

4. Uczeń i rodzice wiedzą do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji trudnej	sprzyjają prawidłowej samoocenie i kształtowaniu poczucia własnej wartości	wychowawczych		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stała informacja dla rodziców i uczniów/ słuchaczy na temat osób i instytucji udzielających pomocy pedagogiczno – psychologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozmowy indywidualne ✓ Konsultacje 	<ul style="list-style-type: none"> - psycholog szkolny - pedagog szkolny 	cały rok
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przygotowanie tablicy informacyjnej dla uczniów/ słuchaczy i rodziców 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ulotki informacyjne dla rodziców, uczniów/ słuchaczy, osób zainteresowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - psycholog o pedagog szkolny 	cały rok
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organizacja spotkania rodziców i nauczycieli z pracownikami instytucji zajmujących się problematyką uzależnienia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Spotkanie z pracownikiem Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej, funkcjonariuszem Policji, terapeutą, pracownikiem Ośrodka Uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> - dyrektor szkoły - wychowawcy - psycholog i pedagog szkolny 	według ustaleń terminowych	

4. PROBLEM WYCHOWAWCZY – ZACHOWANIA AGRESYWNE

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Wyposażenie uczniów/ słuchaczy w wiedzę na temat agresji, jej przyczyn, skutków i sposobów reagowania na nią	➤ Dyskusje w klasach na temat agresji	✓ Scenariusze zajęć psychoedukacyjnych	- wychowawcy - nauczyciele - wychowawca	cały rok
	➤ Szybka interwencja w przypadku zaistnienia zjawiska	✓ Sporządzenie notatki z zajęcia	-nauczyciele - pedagog szkolny	w razie zaistniałego konfliktu
	➤ Jasne sformułowanie zasad zachowania i współzycia społeczności uczniowskiej i ocena ich przestrzegania	✓ Dokumentacja wychowawcy klasy	- wychowawcy - nauczyciele	cały rok
	➤ Młodzież a prawo, odpowiedzialność uczniów za swoje czyny w świetle przepisów prawa	✓ Prezentacje multimedialne ✓ Ulotki ✓ Dyskusje ze specjalistami	- funkcjonariusz Policji - pedagog we współpracy z wychowawcami	według ustaleń terminowych
	➤ Umożliwianie uczniom/ słuchaczom i wskazanie ciekawych form spędzania czasu	✓ Uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych	- wychowawcy - nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne -doradca zawodowy	cały rok

	<p>➤ Zapoznanie uczniów/ słuchaczy z technikami relaksacyjnymi i innymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przeprowadzenie zajęć „Stres pod kontrolą” ✓ Zorganizować „Dzień Sportu” ✓ Prowadzić działalność różnych sekcji sportowych np. SKS ✓ Organizować różne formy zajęć sportowych czy edukacyjnych dotyczących rozładowywania negatywnych emocji 	<p>- psycholog i pedagog szkolny</p> <p>- nauczyciele wychowania fizycznego</p> <p>- wychowawcy</p>	<p>październik / listopad marzec / kwiecień</p> <p>czerwiec</p> <p>cały rok</p>
--	---	---	---	---

5. PROBLEM WYCHOWAWCZY – BRAK ZAINTERESOWANIA NAUKA SZKOLNA

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Wyposażenie uczniów/ słuchaczy i rodziców w wiedzę z zakresu prawa szkolnego	➤ Przeprowadzić zajęcia edukacyjne dla uczniów/ słuchaczy i rodziców podczas wywiadówek	✓ Scenariusze zajęć	- wychowawcy - psycholog i pedagog szkolny	według ustaleń terminowych
	➤ Umieszczać informacje dotyczące prawa szkolnego w gablotach szkoły	✓ Ulotki informacyjne	- nauczyciele -wychowawcy - pedagog i psycholog szkolny	cały rok
2. Zwiększenie atrakcyjności i poziomu zajęć	➤ Organizacja atrakcyjnych zajęć dydaktycznych i wychowawczych	✓ Wykorzystanie metod aktywizujących ucznia do pracy	- nauczyciele	cały rok
3. Dostosowanie wymagań do poziomu uczniów/ słuchaczy	➤ Dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb ucznia/ słuchacza	✓ Opinia Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej	- nauczyciele we współpracy z pedagogiem i ustaleń z psychologiem szkolnym	według potrzeb
	➤ Określenie jasnych kryteriów oceniania przedmiotowego	✓ Przedmiotowy system oceniania ✓ Przypominanie kryteriów oceniania	- nauczyciele - nauczyciele	wrzesień cały rok

4. Wyrabianie nawyku systematyczności	➤ Pomoc w lekcjach	z PSO ✓ Konsultacje dla uczniów/ słuchaczy ✓ Pomoc koleżeńska	- nauczyciele -wychowawca we współpracy z psychologiem i pedagogiem szkolnym	według zapotrzebowania
	➤ częstsza kontrola pracy ucznia/ słuchacza na lekcji	✓ Stosowanie pochwał za wykonane zadanie	- nauczyciele	cały rok
	➤ zwiększanie zainteresowania i aktywności na lekcji	✓ Nagradzanie stopniami za aktywność		
5. Współpraca z rodzicami	➤ Informowanie rodziców o aktualnej sytuacji szkolnej dziecka	✓ Konsultacje ✓ Porady psychologiczne	- nauczyciele - psycholog i pedagog szkolny	cały rok
	➤ Motywowanie do współpracy ze szkołą , pedagogiem lub psychologiem szkolnym	✓ Rozmowy indywidualne	- nauczyciele - psycholog i pedagog szkolny	cały rok

6. PROBLEM WYCHOWAWCZY – MARGINALIZACJA SPOŁECZNA

ZADANIA	SPOSÓB REALIZACJI	ŚRODKI	ODPOWIEDZIALNI	TERMIN REALIZACJI
1. Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów/słuchaczy ze środowisk dotkniętych bezrobociem	➤ Organizowanie i prowadzenie zajęć pozalekcyjnych	✓ Kontrola dzienników zajęć pozalekcyjnych	- nauczyciele i specjaliści zatrudnieni w CKZiU	cały rok szkolny
	➤ Udostępnianie zbiorów biblioteki szkolnej również po zakończeniu lekcji	✓ Godziny pracy biblioteki szkolnej z uwzględnieniem godzin popołudniowych	- bibliotekarz	cały rok szkolny
	➤ Konsultacje przedmiotowe w godzinach bezpośrednio po zakończeniu lekcji	✓ Stałe terminy konsultacji	- nauczyciele przedmiotów	cały rok szkolny
	➤ Rozmowy indywidualne motywujące i aktywizujące poparte analizą ocen	✓ Analiza dzienników lekcyjnych	- wychowawcy - pedagog szkolny - psycholog szkolny	według potrzeb, nie mniej niż co miesiąc
2. Otoczenie szczególną troską uczniów/słuchaczy zagrożonych niedostosowaniem społecznym	➤ Rozmowy i konsultacje indywidualne	✓ Scenariusze rozmów	- wychowawcy - pedagog szkolny - psycholog szkolny	cały rok szkolny
	➤ Wdrażanie do pracy i uczenie odpowiedzialności za podjęte działania w	✓ Plan pracy Samorządu Uczniowskiego, Samorządu Słuchaczy,	- pedagog szkolny - doradca zawodowy - opiekunowie samorządu,	cały rok szkolny

	<p>ramach działalności Samorządu Uczniowskiego / Samorządu Słuchaczy, PCK, UKS, Biura Karier</p> <p>➤ Wskazywanie rodzicom możliwości uzyskiwania pomocy w instytucjach wspierających rodzinę i młodzież</p>	<p>Szkolnego Koła PCK, UKS, Biura Karier</p> <p>✓ Wykaz instytucji pomocowych</p>	<p>kół zainteresowań</p> <p>- pedagog szkolny - psycholog szkolny - wychowawcy</p>	<p>cały rok szkolny</p>
<p>3. Stworzenie przyjaznych warunków spędzania czasu w szkole</p>	<p>➤ Organizowanie imprez i uroczystości szkolnych</p> <p>➤ Przeprowadzenie i analiza ankiet dotyczących środowisk uczniów klas pierwszych w celu wychwycenia najważniejszych problemów oraz zjawisk patologii w środowisku lokalnym ucznia/słuchacza</p> <p>➤ Uświadamianie uczniom potrzeby systematycznego uczęszczania na zajęcia lekcyjne</p>	<p>✓ Kalendarium uroczystości</p> <p>✓ Ankieta dla klas pierwszych</p> <p>✓ Analiza dzienników lekcyjnych pod kątem frekwencji</p>	<p>- osoby odpowiedzialne za organizację poszczególnych imprez</p> <p>- pedagog szkolny - psycholog szkolny</p> <p>- wychowawcy</p>	<p>zgodnie z harmonogramem</p> <p>październik</p> <p>cały rok szkolny</p>

4. Promowanie właściwych postaw	➤ Nagradzanie uczniów/słuchaczy na forum szkoły	✓ Nagrody i wyróżnienia	- wychowawcy - dyrekcja	cały rok szkolny
5. Zorganizowanie różnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów/słuchaczy	➤ Prowadzenie godzin wychowawczych i lekcji poświęconych umiejętności czynnego wypoczywania ➤ Organizacja kół zainteresowań : Klub Europejski, Szkolne Koło PCK, Szkolne Koło Turystyczno – Ekologiczne i wycieczki szkolne, Klub Edukacji regionalnej, Klub Ludzi Nieobojętnych, UKS, Klub Inspiracji Twórczej, Klub Miłośników Motoryzacji ➤ Udział uczniów/słuchaczy w spektaklach teatralnych, projekcjach filmów, programach edukacyjnych, zawodach sportowych	✓ Scenariusze zajęć ✓ Plany pracy kół zainteresowań ✓ Kalendarz imprez, programów i zawodów	- wychowawcy - nauczyciele wychowania fizycznego - opiekunowie kół zainteresowań - wychowawcy - nauczyciele wychowania fizycznego	zgodnie z planami pracy zgodnie z planami pracy zgodnie z kalendarzem imprez i zawodów

***VI. ODDZIAŁYWANIA PROFILAKTYCZNE
DLA UCZNIÓW/ SŁUCHACZY
ZASADNICZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ SPECJALNEJ
W STRUKTURZE CKZ i U***

I. Cele główne:

1. Kształtowanie i rozwijanie umiejętności społecznych.
2. Przygotowanie uczniów/ słuchaczy do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, ułatwiające nawiązywanie pozytywnych kontaktów z innymi ludźmi.
3. Wypracowanie i wzmocnienie norm i wartości ważnych z punktu widzenia unikania i obrony siebie przed uzależnieniami.

II. Cele szczegółowe:

1. Wzmacnianie poczucia własnej wartości.
2. Propagowanie zdrowego stylu życia.
3. Wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie.
4. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z napięciem pojawiającym się w trudnych sytuacjach.
5. Ograniczenie zachowań agresywnych.
6. Uświadomienie zagrożeń wynikających z użytkowania Internetu oraz przeciwdziałanie skutkom stalkingu.
7. Wskazywanie na szkodliwość używek oraz ukazywanie zagrożeń, jakie niosą ze sobą uzależnienia.
8. Wskazywanie, modelowanie pożądaných wzorów zachowań.

III. Metody pracy:

- metody aktywne: drama, dyskusje;
- metody projekcyjne;
- mini wykłady.

IV. Osoby odpowiedzialne za realizację programu:

- wychowawcy klas
- nauczyciele
- psycholog
- pedagog
- rodzice

V. Adresaci programu:

- uczniowie klas I, II, III ZSZ.

VI. Działania związane z przygotowaniem programu:

- diagnoza sytuacji szkolnej i rodzinnej uczniów/ słuchaczy;
- określenie zasad współpracy z wychowawcami klas i pozostałymi nauczycielami;
- nawiązanie współpracy z rodzicami;
- nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się promocją zdrowia;
- przygotowanie materiałów i pomocy dydaktycznych do pracy z uczniami/słuchaczami;
- zapoznanie się z najnowszą literaturą dotyczącą pracy z uczniem i jego funkcjonowaniem w środowisku rówieśniczym;

VII. Realizacja programu:

ZADANIE	TEMATYKA ZAJĘĆ	OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ ZADANIA	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
1. Postrzeganie i rozumienie siebie - promowanie postawy dojrzałości, odpowiedzialności i zdrowego rozsądku.	KLASA 1		
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozumienie własnych uczuć. • Wartości w życiu człowieka – ustalenie priorytetów. • Wypoczynek fizyczny i psychiczny - nauka planowanego, efektywnego wypoczynku oraz prawidłowego wykorzystywania czasu wolnego. • Kształtowanie umiejętności szanowania i wyrażania własnych przekonań - ćwiczenie asertywnego zachowania. • Kształtowanie właściwej postawy zawodowej ze zwróceniem uwagi na przestrzeganie zasad BHP. 	nauczyciele, wychowawcy, pedagog, psycholog	cały rok szkolny
	KLASA II		
<ul style="list-style-type: none"> • Problemy wieku dojrzewania – jak radzić sobie z nieśmiałością i presją grupy. • Sposoby radzenia sobie z trudnościami życia 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny	

	<p>codziennego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie w świadomości ucznia/ słuchacza poczucia odpowiedzialności za siebie i za swoje decyzje. • Kreowanie wzorców efektywnego spędzania wolnego czasu. Rozwijanie zainteresowań. • Kształtowanie właściwej postawy zawodowej ze zwróceniem uwagi na przestrzeganie zasad BHP. 		
KLASA III			
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie nawyków dbałości o siebie - propagowanie zdrowego stylu życia. • AIDS, jako zagrożenie cywilizacyjne. Przedstawienie podstawowych informacji dot. zjawiska. • Wartości w życiu człowieka – nauka dokonywania wartościowych i sensownych wyborów. • Kształtowanie właściwej postawy zawodowej ze zwróceniem uwagi na przestrzeganie zasad BHP. 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny
2. Eliminowanie zachowań agresywnych i aspołecznych	KLASA I		
	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie świadomości uczniów/ słuchaczy dotyczącej własnych zachowań i ich wpływu na inne osoby. 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny

	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczenie wiedzy nt. wszelkich postaci zachowań agresywnych. • Omówienie zjawiska cyberprzemocy i stalkingu. • Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem. • Wzmacnianie zachowań przyjaznych i prospołecznych. 		
KLASA II			
	<ul style="list-style-type: none"> • Kształtowanie w świadomości uczniów/ słuchaczy jasnego obrazu wartości i zasad obowiązujących w klasie, szkole i społeczeństwie. • Omówienie mechanizmów uruchamiających zachowania agresywne. • Ukazanie schematu narastania agresji. • Przypomnienie uczniom negatywnych skutków agresji. • Omówienie zjawiska cyberprzemocy i stalkingu. • Trening umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych. • Ćwiczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem i przykrymi emocjami. • Promowanie zachowań prospołecznych. 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny

	KLASA III		
	<ul style="list-style-type: none"> • Przypomnienie i wdrażanie norm i zasad obowiązujących w bliższym i dalszym środowisku ucznia. • Promowanie przez młodzież i wśród młodzieży pożądanых zachowań i zdrowych sposobów radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. • Omówienie zjawiska cyberprzemocy i stalkingu. • Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za własne zachowanie – określanie indywidualnych problemowych obszarów zachowania, modelowanie wzorców postępowania. • Rozwijanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania nieagresywnych kontaktów z innymi. 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny
3. Profilaktyka uzależnień: alkohol, narkotyki, papierosy, dopalacze, uzależnienia behawioralne - śmiertelnie groźna pułapka.	KLASA I		
	<ul style="list-style-type: none"> • Dostarczenie uczniom/ słuchaczom informacji na temat działania substancji uzależniających na organizm człowieka. • Zmiana postaw normatywnych wobec picia alkoholu i palenia papierosów. • Przekazanie informacji nt. uzależnień behawioralnych związanych z uzależnieniem od hazardu, zakupów, komputera, Internetu. • Dostarczenie wiedzy nt. konsekwencji 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny

	<p>uzależnień.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przekazanie informacji dot. placówek świadczących pomoc osobom uzależnionym i współuzależnionym. • Wzmacnianie postaw proabstynenckich. • Organizacja Światowego Dnia Bez Papierosa. • Nauka odmawiania i spędzania wolnego czasu bez alkoholu, narkotyków i dopalaczy. • Omówienie problematyki współuzależnienia. 		
KLASA II			
	<ul style="list-style-type: none"> • Przypomnienie skali ryzyka związanego z paleniem papierosów, piciem alkoholu i podejmowaniem prób z narkotykami. • Omówienie zagrożenia nikotynizmem dotyczącego współczesnej młodzieży. • Podnoszenie i usystematyzowanie wiedzy nt. szkodliwości palenia papierosów zwłaszcza przez dzieci i młodzież. • Organizacja Światowego Dnia Bez Papierosa. • Podnoszenie świadomości uczniów/ słuchaczy dot. przyczyn sięgania po nikotynę i środki zmieniające percepcję. • Ukazywanie konfliktu między osobistymi wartościami a uzależnieniami. • Internet – szanse i zagrożenia. Przekazanie podstawowych informacji dot. uzależnienia od komputera i Internetu. • Zapoznanie z tematyką uzależnień 	<p>wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog</p>	<p>cały rok szkolny</p>

	behawioralnych. <ul style="list-style-type: none"> • Wyposażenie ucznia/ słuchacza w wiadomości i umiejętności dot. obrony przed uzależnieniami – nauka i ćwiczenie zachowań asertywnych. • Kształtowanie postawy identyfikowania się z człowiekiem wolnym od nałogów. • Przypomnienie informacji o instytucjach zajmujących się specjalistyczną pomocą w przypadkach uzależnienia. 		
KLASA III			
	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadamianie i propagowanie prawd o zagrożeniach, jakie niosą ze sobą uzależnienia od alkoholu nikotyny, narkotyków i dopalaczy. • Wytworzenie w świadomości uczniów/ słuchaczy właściwych postaw i nastawień do papierosów, alkoholu, środków zmieniających świadomość, osób pijących, palących i “biorących”. • Przedstawienie tematyki uzależnień behawioralnych. • Uwrażliwienie na zagrożenia wynikające ze sztucznego redukcji przeżywanych uczuć i emocji. • Media i substancje uzależniające - wpływ reklamy na tworzenie mitów związanych paleniem papierosów i piciem alkoholu. • Manipulacje stosowane przez ludzi (rówieśników) - jak sobie z nimi radzić. • Odkrywanie i umiejętne stosowanie własnych, 	wychowawcy, nauczyciele, psycholog, pedagog	cały rok szkolny

	<p>sprawdzonych sposobów obrony siebie przed uzależnieniami.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie uczniów/ słuchaczy w uwalnianiu się od nałogu palenia papierosów. • Organizacja Światowego Dnia Bez Papierosa. • Kształtowanie umiejętności wspierania innych w radzeniu sobie z problemem alkoholu, narkotyków i uzależnieniem od nikotyny – wykorzystanie zasobów grupy, przyjaźni i koleżeństwa. 		
4. Szkoła dla rodziców – prowadzenie działań pedagogicznych.	KLASA I, II, III		
	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodziców. • Kształtowanie prawidłowych postaw rodzicielskich. • Edukacja w zakresie tematyki ustalonej przez rodziców, zgodnie z zapotrzebowaniem. 	psycholog, pedagog, wychowawcy	wrzesień październik marzec

VIII. Oczekiwane rezultaty:

- podniesienie samooceny uczniów/ słuchaczy ;
- zmobilizowanie uczniów/ słuchaczy do stosowania zdrowych sposobów radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, przeżyciami i emocjami;
- wykształcenie u uczniów/ słuchaczy postawy poczuwania się do odpowiedzialności za siebie, swoje decyzje i postępowanie;
- wykształcenie umiejętności pozytywnego zachowania się, właściwego postrzegania i rozumienia ludzi;

- poszerzenie wiedzy uczniów/ słuchaczy na temat uzależnień i profilaktyki;
- wykształcenie u uczniów/ słuchaczy pozytywnej motywacji do dbania o swoje zdrowie i do świadomego wyboru życia wolnego od uzależnień;
- zmniejszenie rozmiaru zjawiska palenia papierosów wśród uczniów;
- unikanie sytuacji w cyberprzestrzeni, mogących stwarzać zagrożenia;
- zwiększenie świadomości uczniów/ słuchaczy na temat uzależnień behawioralnych;
- nawiązanie dobrego kontaktu z rodzicami - pozyskanie ich do współpracy wychowawczej realizowanej w szkole;
- podniesienie umiejętności wychowawczych rodziców;
- wykształcenie wizerunku szkoły, jako instytucji udzielającej wszelkiej pomocy uczniowi/ słuchaczom i ich rodzicom.

VII. STRATEGIE POSTĘPOWANIA W WYBRANYCH SYTUACJACH PROBLEMOWYCH POJAWIAJĄCYCH SIĘ NA TERENIE SZKOŁY

7.1. KRADZIEŻ

Lp.	SYTUACJA	PROCEDURA POSTĘPOWANIA
1.	Kradzież na terenie szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. Przeprowadzić rozmowę z osobą poszkodowaną – sporządzić notatkę 3. Za zgodą dyrektora szkoły poinformować Policję 4. Przeprowadzić rozmowę z członkami grupy, w której miało miejsce zdarzenie – poinformować o konsekwencjach łamania norm społecznych , prawnych 5. Sprawdzić zabezpieczenie pomieszczenia , w którym dokonano kradzieży – zlecić usunięcie ewentualnych usterek 6. konsekwentnie wymagać od uczniów/ słuchaczy noszenia identyfikatorów

7.2. ALKOHOL

1. Przyjście ucznia/ słuchacza do szkoły pod wpływem alkoholu lub spożywanie alkoholu na terenie szkoły
2. Przyniesienie przez ucznia/ słuchacza alkoholu do szkoły

Lp.	SYTUACJA	PROCEDURA POSTĘPOWANIA
1.	Przyjście ucznia/ słuchacza do szkoły pod wpływem alkoholu lub spożywanie alkoholu na terenie szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. Odizolować ucznia/ słuchacza od rówieśników – uczeń/ słuchacz przebywa w gabinecie higienistki szkolnej albo we wskazanym przez dyrektora miejscu 3. Przeprowadzić rozmowę z uczniem/ słuchaczem (o ile to możliwe) 4. Wezwać rodziców do szkoły, gdy rodzice nie przyjadą wezwać Policję 5. Sporządzić notatkę ze zdarzenia 6. Przekazać ucznia rodzicom 7. Przeprowadzić rozmowę z uczniem/ słuchaczem i rodzicami po zdarzeniu – określenie kierunku działań pomocy dziecku 8. zastosować sankcje wobec ucznia/ słuchacza zgodnie ze statutem szkoły

2.	Przyniesienie przez ucznia/ słuchacza alkoholu do szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. Zabezpieczyć alkohol 3. Wezwać rodziców ucznia 4. Przeprowadzić rozmowę – podjąć działania w kierunku pomocy dziecku 5. Sporządzić notatkę ze zdarzenia 6. zastosować sankcje wobec ucznia/ słuchacza zgodnie ze statutem szkoły
----	--	--

7.3. NARKOTYKI

1. Znalezienie narkotyku na terenie szkoły
2. Zauważenie u ucznia/ słuchacza narkotyku
3. Stwierdzenie u ucznia/ słuchacza objawów odurzenia narkotykami
4. Podejrzewanie , że uczeń/ słuchacz zażywa narkotyki

Lp.	SYTUACJA	PROCEDURA POSTĘPOWANIA
1.	Znalezienie narkotyku na terenie szkoły	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. zabezpieczyć miejsce gdzie znaleziono narkotyk 3. Wezwać Policję w celu zabezpieczenia środka i sporządzenia protokołu
2.	Zauważenie u ucznia/ słuchacza narkotyku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. Odizolować ucznia/ słuchacza od rówieśników – uczeń/ słuchacz przebywa w pokoju pedagoga (nie należy przeszukiwać teczek, ani rzeczy osobistych uczniów/ słuchaczy) albo w miejscu wskazanym przez dyrektora 3. Wezwać rodziców ucznia 4. Przeprowadzić rozmowy z uczniem/ słuchaczem i rodzicami – wskazać możliwości pomocy dziecku, ukazać konsekwencje zachowań dziecka 5. Sporządzić notatkę ze zdarzenia 6. Zastosować sankcję wobec ucznia/ słuchacza zgodnie ze statutem szkoły 7. Obserwować zachowanie ucznia/ słuchacza na terenie szkoły
3.	Stwierdzenie u ucznia/słuchacza objawów odurzenia narkotykami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły 2. Zapewnić opiekę higienistki w gabinecie higieny szkolnej , ewentualnie wezwać pogotowie 3. Wezwać rodziców ucznia – gdy rodzice nie przyjadą wezwać Policję 4. Sporządzić notatkę ze zdarzenia

		<p>5. Przeprowadzić rozmowę z rodzicami ucznia – wskazać możliwości pomocy dziecku (podać adresy placówek, umówić na wizyty za zgodą rodziców)</p> <p>6. Wymagać przedstawienia wyników badań, opinii dotyczących dziecka – współpracować z rodzicami w okresie leczenia dziecka</p> <p>7. Zastosować sankcje wobec ucznia/ słuchacza zgodnie ze statutem szkoły</p>
4.	Podejrzewanie , że uczeń / słuchacz zażywa narkotyki	<p>1. Poinformować dyrektora szkoły , pedagoga, wychowawcę klasy o spostrzeżeniach na temat ucznia</p> <p>2. Wezwać rodziców do szkoły – poinformować o sytuacji, zaproponować kontakt ze specjalistą (podać adresy placówek)</p> <p>3. Pozostawać w kontakcie z rodzicami, w porozumieniu z nimi monitorować przebieg leczenia</p> <p>4. Obserwować zachowanie ucznia/ słuchacza na terenie szkoły</p> <p>5. Zastosować sankcje wobec ucznia/ słuchacza zgodnie ze statutem szkoły</p>

7.4. PAPIEROSY

Lp.	SYTUACJA	PROCEDURA POSTĘPOWANIA
1.	Palenie papierosów przez ucznia/ słuchacza na terenie szkoły	<p>1. Poinformować wychowawcę , pedagoga, dyrektora szkoły</p> <p>2. Sporządzić notatkę ze zdarzenia</p> <p>3. Poinformować rodzica o fakcie palenia papierosów przez jego dziecko</p> <p>4. zastosować sankcje wobec ucznia/ słuchacza zgodnie z regulaminem niepalenia w szkole</p>

7.5. INTERWENCJA PEDAGOGICZNA W SYTUACJI PRZEMOCY

Interwencja jest skuteczna , gdy nauczyciele znają ogólne zasady reagowania a przemoc i stosują je w codziennej pracy z uczniami .

Zasady reagowania na przemoc:

- 1.Reagujemy na każdą sytuację związaną z przemocą . Brakiem reakcji komunikujemy uczniom/ słuchaczom, że mają prawo używać przemocy.
2. Reagujemy przekazując równocześnie troskę o ucznia/ słuchacza (dotyczy to zarówno ofiary jak i agresora). Nie potępiamy ucznia/ słuchacza, ale wskazujemy na zachowania, których nie aprobujemy, wyrażając swoją niezgodę na stosowanie przemocy.
- 3.Współdziałamy z innymi nauczycielami i udzielamy sobie nawzajem wsparcia.

Zasady rozmowy ze sprawcą przemocy:

- Nauczyciel jasno określa cel rozmowy. Cel wyznacza kierunek rozmowy, należy o nim stale pamiętać i ucinać pojawiający się przy takich okazjach, chęć „zaistnienia” kilku innych zwykłych spraw.
- Nauczyciel powinien opisać zachowanie ucznia/ słuchacza, które jest powodem rozmowy.
- Nauczyciel powinien powiadomić ucznia/ słuchacza, że chce mu pomóc, że chodzi o to, aby zaradzić w szkole sytuacjom przemocy.
- Sprawca musi otrzymać od nauczyciela jasny i jednoznaczny komunikat: „w tej klasie (szkole) nie akceptujemy przemocy i będziemy pilnować, żebyś tego nie robił. Nie wolno ci używać przemocy.”
- Rozmowa ma być dialogiem a nie przemówieniem do sprawcy. Należy dać uczniowi szansę wypowiedzenia się, wysłuchać uważnie.
- Miejscem rozmów nie może być korytarz ani pokój nauczycielski, lecz pomieszczenie zapewniające spokój i brak udziału świadków.
- Rozmowy powinny odbywać się systematycznie, dopóki istnieje problem.

- Należy ustalić hierarchię rozmów. Na kolejnych etapach powinny być zaangażowane dodatkowe osoby (pedagog, rodzice, dyrektor). Dajemy wtedy uczniowi/ słuchaczowi szansę rozwiązania problemu na niższych poziomach.
- Rozmowa ze sprawcą powinna zmierzać w kierunku podpisania przez niego kontraktu w sprawie zmiany nieakceptowanych w społeczności szkolnej zachowań.
- Sprawca musi zostać poinformowany o sankcjach jakie zostaną zastosowane w przypadku stosowania przemocy wobec innych (w zgodzie z przepisami statutu).
- Ustalenia zawarte w kontrakcie powinny być znane innym nauczycielom. W uzasadnionych przypadkach można zrezygnować z jawności kontraktu.

Rozmowy z rodzicami sprawców przemocy

Rozmowy z rodzicami ucznia używającego przemocy odbywamy zawsze o ile jest to tylko możliwe. Celem takiej rozmowy jest nie tylko przekazanie informacji o zachowaniu ucznia , ale także pozyskanie rodziców do współpracy.

Ogólne zasady prowadzenia rozmowy są podobne do zasad obowiązujących podczas rozmów ze sprawcami:

- ❖ opisujemy zachowanie ucznia/ słuchacza
- ❖ komunikujemy , że chcemy pomóc
- ❖ wysłuchujemy tego co rodzice mają do powiedzenia – nie oskarżamy
- ❖ Informujemy ,że szkoła nie zgadza się na używanie przemocy wobec innych uczniów/ słuchaczy i oczekujemy w tym zakresie współdziałania

Jeżeli rodzic jest bezradny wobec zachowań dziecka nauczyciel, pedagog lub psycholog wskazuje miejsce gdzie może znaleźć pomoc specjalistyczną.

W sytuacjach przemocy podejmujemy interwencje nie tylko wobec agresorów, ale również okazujemy zainteresowanie , udzielamy wsparcia, ale także dodajemy odwagi do stawiania czoła problemom ofiarom przemocy.

W przypadku gdy ofiary przemocy są niechętnie do rozmów na temat swojej sytuacji (lęk przed zemstą sprawców, nieśmiałość, małe zaufanie do nauczyciela)nie zmuszamy do mówienia ,

dajemy czas, używając różnorodnych sposobów porozumiewania się i wystrzegając się barier komunikacyjnych (tj. krytykowanie, obrażanie, moralizowanie, zadawanie licznych pytań, doradzanie, pocieszenie).

Rodzice ofiar przemocy powinni być poinformowani o sytuacji dziecka w szkole. Nauczyciel proponuje rodzicom różne sposoby rozwiązania tego problemu a także podaje wskazówki postępowania z dzieckiem.

VIII. EWALUACJA – OCENA SKUTECZNOŚCI I WARTOŚCI PROGRAMU

Ewaluacja jest procesem systematycznego gromadzenia informacji na temat działań, właściwości, rezultatów programu (wg M.Patton). Realizowanie działań profilaktycznych ma sens jedynie wtedy, gdy podejmowane będą zabiegi mające na celu ocenę skuteczności prowadzonych przedsięwzięć.

Celem ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki jest wskazanie, na ile założenia Programu zostały osiągnięte, oraz jakie zmiany w treści i formie Programu należy wprowadzić, aby zapewnić skuteczność działań profilaktyczno-wychowawczych na przyszłość.

Ocenie zostaną poddane następujące elementy programu:

1. zastosowane strategie oddziaływań profilaktycznych oraz sposoby realizacji zadań
2. osiągnięte wyniki bezpośrednie, po zakończeniu oddziaływań, obejmujące przede wszystkim zmiany w sferze osobowości i w zachowaniu uczniów.

Ewaluacja programu dotycząca oddziaływań profilaktycznych w CKZ i U :

Do oceny skuteczności programu zastosowana zostanie tzw. lista wskaźników skuteczności wg Hunt, Z. Gaś 1993r.:

1.Zmiany w postawach, wiedzy i zachowaniu uczniów/ słuchaczy

- 1.1. pozytywne zmiany w zakresie samooceny i poczucia własnej wartości
- 1.2. nabycie wiedzy o szkodliwości alkoholu i innych środków odurzających
- 1.3. zachowanie lub podjęcie abstynencji od poszczególnych lub wszystkich środków odurzających
- 1.4. zrozumienie istoty presji grupy rówieśniczej i nabycie umiejętności przeciwstawiania się jej (asertywność)
- 1.5. nabycie umiejętności dbania o własne bezpieczeństwo.

2.Pozytywne zmiany w funkcjonowaniu szkolnym i dyscyplinie szkolnej

- 2.1. wzrost frekwencji i osiągnięć szkolnych uczniów/ słuchaczy
- 2.2. spadek liczby incydentów związanych z zachowaniami agresywnymi uczniów/ słuchaczy
- 2.3. spadek liczby uczniów/ słuchaczy mających konflikty z prawem
- 2.4. rozwinięcie struktury samopomocy koleżeńskiej
- 2.5. spadek konsumpcji wyrobów tytoniowych, alkoholu i narkotyków

3. Aktywność alternatywna uczniów

- 3.1. wzrost poziomu uczestnictwa uczniów/ słuchaczy w zajęciach sportowych i innych nadobowiązkowych zajęciach pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania i pasje
- 3.2. podejmowanie działań o charakterze wolontariatu w szkole i w środowisku lokalnym
- 3.3. włączenie się uczniów/ słuchaczy do programów profilaktycznych realizowanych w szkole i działań interwencyjnych

4. Inne

- 4.1. rozmowy z uczniami dotyczące sytuacji w klasie;
- 4.2. ankiety dla wychowawców i nauczycieli uczących dotyczące obserwacji zachowania uczniów i sytuacji wychowawczej w klasie;
- 4.3. analiza zeszytów uwag;
- 4.4. ankiety dla rodziców dotyczące oceny zmiany zachowania dziecka na terenie szkoły i w domu oraz oceny wykorzystywania przekazywanych informacji w ramach programu pedagogizacji rodziców.

Badania zostaną oparte na ankiecie-kwestionariuszu dla uczniów/słuchaczy, nauczycieli i rodziców, obserwacji oraz na analizie dokumentacji (wpisy w dziennikach, uwagi, rejestr wydarzeń niebezpiecznych, analizie arkuszy diagnostycznych klas, sytuacji wychowawczej itp.) Uzyskane w ten sposób wyniki zostaną zestawione z założeniami programu.

Istotnym elementem ewaluacji Programu jest gromadzenie informacji na podstawie zapisów w dokumentacji szkolnej, sprawozdań z prowadzonych działań, a także w oparciu o obserwację zachowań uczniów i indywidualne kontakty z nauczycielami i rodzicami.

Prowadzenie monitoringu podejmowanych działań profilaktycznych i ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki to zadanie dla powołanego przez dyrektora szkoły wchodzącej w skład struktury CKZ i U Zespołu ds. profilaktyki w szkole. Zespół w terminach wyznaczonych przez dyrektora szkoły wchodzącej w skład CKZ i U złoży Radzie Pedagogicznej sprawozdanie z przebiegu ewaluacji programu oraz jej wyniki wraz z wnioskami dotyczącymi konkretnych zmian w programie. Program zaplanowany do realizacji przez okres 3 lat.

Szkolny Program Profilaktyki został opracowany w oparciu o następujące pomoce naukowe:

Literatura :

- M. Simm, E. Wegrzyn – Jonek „ Budowanie szkolnego programu profilaktyki” Wyd. Rubikon , Kraków 2002 r.
- E. Kosińska „, Mądrze i skutecznie – zasady konstruowania szkolnego programu profilaktyki” ; Wyd. Rubikon Kraków 2002 r.
- Zeszyt metodyczny dla pedagogów rec. A. Maciarz , Wyd. „Cogito” , Zielona Góra 1999 r.
- Zagadnienia teoretyczne pochodzące z Internetu
- Paziowie B. i G., *Szkoła, która ochrania. Szkolny program profilaktyki.* Kraków, Rubikon 2002.
- Szymańska J., *Programy profilaktyczne. Podstawy profesjonalnej psychoprofilaktyki.* Warszawa, CMPP-P MEN 2000.
- Gaś Z. B., *Profilaktyka w szkole. W Zapobieganie uzależnieniom uczniów.* Pod red.B. Kamińskiej-Buśko, Warszawa, CMPP-P 2000.

Opracowanie:

mgr Renata Majewska – pedagog szkolny (Technikum nr 4 transportowe i VIII Liceum Ogólnokształcące im C.K. Norwida)

Aktualizacja przy współpracy z v-ce dyr. mgr Ewą Bartosińską oraz pedagogami i psychologami szkolnymi CKZiU :

mgr Małgorzata Drózdź ,mgr Magdalena Fąfara, mgr Eunika Furman, mgr Marzena Hajdecka, mgr Elwira Laszczak , mgr Urszula Malczewska ,mgr Katarzyna Patryarcha, mgr Agnieszka Pytel , mgr Urszula Such ,mgr Anna Zgardzińska – Biesiada

oraz nauczycielami :

- **Technikum nr 4 Transportowe i VIII Liceum Ogólnokształcące im. C.K. Norwida (dawny Zespół Szkół Technicznych i Licealnych)**

- **Technikum nr 5 Samochodowo-Mechatroniczne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 7 Samochodowa-Mechatroniczna, Technikum Uzupełniające nr 1 (dawny Zespół Szkół Mechaniczno- Elektrycznych)**
- **Technikum nr 2 Architektoniczno-Budowlane, Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 3 Architektoniczno-Budowlana (dawny Zespół Szkół Architektoniczno – Budowlanych)**
- **Technikum nr 6 Grafiki, Logistyki i Środowiska, (dawny Zespół Szkół Technicznych)**
- **Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 2 (dawny Zespół Szkół Usługowych)**
- **Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna**
- **Centrum Kształcenia Ustawicznego**

Podpisy:

Przewodniczący
Rady Pedagogicznej:

Przewodniczący
Rady Rodziców:

Przewodniczący
Samorządu Uczniowskiego: